

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง บุคคลผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๒๕๕๖๑ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้ ผู้ใดถูกประทุษร้ายหรือได้รับอันตรายถึงสูญเสียชีวิตหรือสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไป หรือทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บจนไม่สามารถใช้กำลังกายหรือความคิดประกอบอาชีพได้ตามปกติเพราะเหตุผู้หนึ่งได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือราชการ

(๒) ปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ

(๓) ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือ

(๔) ปฏิบัติการตามหน้าที่มนุษยธรรมซึ่งพลเมืองดีพึงปฏิบัติในเมื่อการปฏิบัติการนั้น

ไม่ขัดกับคำสั่งโดยชอบของเจ้าพนักงาน

ให้ถือว่าผู้หนึ่งเป็นผู้ประสบภัยและให้ได้รับเงินชดเชย เว้นแต่การถูกประทุษร้ายหรือการได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง ประกอบกับ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติโดยสรุปว่า กรณีที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญ เงินเลี้ยงชีพ หรือบำนาญพิเศษตามกฎหมายอื่น หรือมีสิทธิได้รับเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้ ให้ผู้หนึ่งหมดสิทธิที่จะได้รับเงินสงเคราะห์ เว้นแต่การได้รับเงินอื่นใดนั้นมีจำนวนต่ำกว่าเงินสงเคราะห์ที่จะได้รับก็ให้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ส่วนที่ขาดอยู่

เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยเป็นไปด้วยความรอบคอบและเกิดความเป็นธรรม กรมบัญชีกลางจึงขอหารือ ดังนี้

๑. กรณีผู้ประสบภัยมีฐานะเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งมิได้เป็นข้าราชการ แต่โดยที่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ บัญญัติให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงขอหารือว่า ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือไม่ เพียงใด

๒. กรณีข้าราชการซึ่งถึงแก่ความตายขณะปฏิบัติหน้าที่ และทายาทมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ บำเหน็จตกทอด ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และเงินช่วยเหลือพิเศษตามพระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว กรณีดังกล่าวทายาทจะมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอีกหรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมบัญชีกลาง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ประเด็นที่กรมบัญชีกลางหารือเกี่ยวกับสิทธิของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและข้าราชการในการได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นกรณีที่กรมบัญชีกลางประสงค์จะหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์และหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กรณีมีประเด็นข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาสามประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ใดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ หมายความว่ารวมถึงข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยหรือไม่

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่ผู้ประสบภัยถึงแก่ความตาย ซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินชดเชยตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

ประเด็นที่สาม ในกรณีที่ผู้ประสบภัยต้องพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ ซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาประเด็นข้อหารือดังกล่าวแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ใดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ หมายความว่ารวมถึงข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้ประสบภัยไว้ว่า ผู้ใดถูกประทุษร้ายหรือได้รับอันตรายถึงสูญเสียชีวิตหรือสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไป หรือทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บจนไม่สามารถใช้กำลังกายหรือความคิดประกอบอาชีพได้ตามปกติเพราะเหตุผู้หนึ่งได้ช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ประสบภัยและให้ได้รับเงินชดเชย เว้นแต่เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง (มาตรา ๕) และ

^๑มาตรา ๕ ผู้ใดถูกประทุษร้ายหรือได้รับอันตรายถึงสูญเสียชีวิตหรือสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งไป หรือทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บจนไม่สามารถใช้กำลังกายหรือความคิดประกอบอาชีพได้ตามปกติเพราะเหตุผู้หนึ่งได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือราชการ

(๒) ปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ

(๓) ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือ

(๔) ปฏิบัติการตามหน้าที่มนุษยธรรมซึ่งพลเมืองดีพึงปฏิบัติในเมื่อการปฏิบัติการณ์นั้นไม่ขัดกับคำสั่ง

โดยชอบของเจ้าพนักงาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ประสบภัยและให้ได้รับเงินชดเชย เว้นแต่การถูกประทุษร้ายหรือการได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง

เมื่อพิจารณามาตรา ๑๐^๒ ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์ที่ประสงค์จะมีให้มีการรับเงินเข้าซ้อนระหว่างเงินชดเชยตามพระราชบัญญัตินี้กับเงินสงเคราะห์ตามกฎหมายฉบับอื่นที่ทางราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จึงเห็นว่า คำว่า “ผู้ใด” ตามมาตรา ๕^๓ มีความหมายรวมถึงข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย และเมื่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หากได้กระทำการตามมาตรา ๕ ย่อมมีสิทธิได้รับเงินชดเชยตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖^๔ แล้วแต่กรณี และในกรณีที่ผู้ประสบภัยต้องพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพตามมาตรา ๘^๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่ผู้ประสบภัยถึงแก่ความตาย ซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินชดเชยตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีหลักเกณฑ์อย่างไร นั้น เห็นว่า มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติให้จ่ายเงินชดเชยแก่ทายาทตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ถึงแก่ความตายโดยอนุโลม โดยในการจ่ายเงินชดเชยในกรณีนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๑๐ ด้วย กล่าวคือ หากผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทำขวัญข้าราชการและลูกจ้าง หรือมีสิทธิได้รับเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้ตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นในลักษณะเดียวกันด้วย ถ้าผู้นั้นได้รับเงินทำขวัญหรือเงินอื่นใดสำหรับเหตุการณ์เดียวกันไปแล้ว ทายาทผู้ประสบภัยก็ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินชดเชยตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เงินทำขวัญหรือเงินอื่นใดที่ผู้ประสบภัยได้รับนั้นมีจำนวนต่ำกว่าเงินชดเชยที่มีสิทธิจะได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

ประเด็นที่สาม ในกรณีที่ผู้ประสบภัยต้องพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ ซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีหลักเกณฑ์อย่างไร นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินดำรงชีพซึ่งเป็นเงินสงเคราะห์ที่จ่ายเป็นรายเดือนให้แก่

^๒มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทำขวัญข้าราชการและลูกจ้าง หรือมีสิทธิได้รับเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้ตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นในลักษณะเดียวกันด้วย ถ้าผู้นั้นได้รับเงินทำขวัญหรือเงินอื่นใดสำหรับเหตุการณ์เดียวกันไปแล้ว ให้ผู้นั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะได้รับเงินชดเชยตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การได้รับเงินทำขวัญหรือเงินอื่นใดที่ผู้นั้นมีจำนวนต่ำกว่าเงินชดเชยที่มีสิทธิจะได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๖ ในกรณีที่ผู้ประสบภัยถึงแก่ความตายเพราะเหตุได้กระทำการตามมาตรา ๕ ให้จ่ายเงินชดเชยแก่ทายาทตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ถึงแก่ความตายโดยอนุโลม

^๕มาตรา ๘ ในกรณีที่ผู้ประสบภัยตามมาตรา ๕ ต้องพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ ให้ได้รับเงินดำรงชีพด้วย

ลักษณะของความพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ประสพภัยไว้ในมาตรา ๘^๖ ซึ่งต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา ๑๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ประสพภัยต้องพิการทุกข์พลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือ ในการดำรงชีพก็ให้ผู้ประสพภัยได้รับเงินดำรงชีพด้วย แต่ในกรณีที่ผู้ประสพภัยมีสิทธิได้รับเงินเลี้ยงชีพตาม กฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ประสพภัยเนื่องในการรบ หรือมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษตามกฎหมายว่าด้วย บำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือมีสิทธิได้รับเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้ตามกฎหมายหรือระเบียบอื่น ในลักษณะเดียวกันด้วย ถ้าผู้นั้นได้รับเงินเลี้ยงชีพ บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้สำหรับ เหตุการณ์เดียวกันไปแล้ว ผู้ประสพภัยนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะได้รับเงินดำรงชีพตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ การได้รับเงินเลี้ยงชีพ บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดที่ได้รับนั้นมีจำนวนต่ำกว่าเงินดำรงชีพที่มีสิทธิจะได้รับ ตามพระราชบัญญัตินี้ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

สำหรับทายาทผู้ประสพภัยซึ่งรับเงินดำรงชีพอยู่และต่อมาผู้ประสพภัยถึงแก่ความตาย ทายาทผู้ประสพภัยจะไม่มีสิทธิรับเงินดำรงชีพต่อไปได้ เพราะเงินดำรงชีพตามมาตรา ๘ นี้ ประสงค์จะจ่าย ให้แก่ผู้ประสพภัยที่พิการทุกข์พลภาพขนาดหนักเป็นการเฉพาะเจาะจง พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ได้กล่าวถึง สิทธิของทายาทผู้ประสพภัยในการได้รับเงินดำรงชีพ อันแตกต่างกับกรณีการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ทายาท ผู้ประสพภัยที่ถึงแก่ความตายตามมาตรา ๖^๘

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๔

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๗มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้ประสพภัยมีสิทธิได้รับเงินเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ ผู้ประสพภัยเนื่องในการรบ หรือมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือมีสิทธิ ได้รับเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้ตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นในลักษณะเดียวกันด้วย ถ้าผู้นั้นได้รับเงินเลี้ยงชีพ บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดที่ทางราชการจ่ายให้สำหรับเหตุการณ์เดียวกันไปแล้ว ให้ผู้นั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะได้รับ เงินดำรงชีพตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การได้รับเงินเลี้ยงชีพ บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดที่ได้รับนั้นมีจำนวนต่ำกว่า เงินดำรงชีพที่มีสิทธิจะได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น